

X. Unde S. Th. in 4. Contra Genes. c. 81. sic ait: Quod enim non impedit unitatem secundum numerum in homine dum continetur vivit, manifestum est, quod non potest impedire unitatem resurgentis. In corpore autem hominis quantum vivit, non sumitur per se, sed est eadem pars secundum materiam, sed secundum speciem: secundum vero materiam partes sunt, & resurgunt. Nec propter hoc impeditur quod homo sit unus numero a principio vita usque in finem. Cujus exemplum accipit potest et in igne, qui cum continuo ardet, unus numero dicitur, propter hoc quod species eius manet, licet ligna consumantur, & de novo apponantur. Sic etiam est in corpore humano, nam forma, & species singularium partium eius continuo manet per totam vitam, sed materia partium, & resolvitur per aliam materiam naturalem, & de novo adgeneratur per alimentum. Non est autem alius numerus hominis secundum diversas partes, & species, quantum non quidquam materialiter est in homine, secundum quum statum, sed in eo secundum aliam, sic igitur non requiritur ad hoc, quod resurgat homo idem numero, quod quilibet fuit materialiter in eo secundum totum tempus vite, sua resurgens, sed tantum ex eo quantum sufficit ad complementum debite quantitatis. Et precipue illud resurgendum videtur, quod perfectissimum fuit sub forma, & specie humanitatis consistens. Ita mira perspicuitate Angelicus nosse.

S. II.

De Membris humani Corporis, Capilli, Ungues, & Humores resurgunt.

XI. Quod primum. Dico quod omnia membra humani corporis resurgunt. Ita S. Th. hac g. 80. art. 1. & probat. Nam corpus hominis debet resurgere cum debita proportione ad animam, sed anima exigit in corpore omnia membra ad operationes vite servientia; ergo, cum illis resurgat; Maior prob. Corpus hominis resurgere debet perfectum in esse naturali, quia resurgere debet ad statum suum ultimam perfectionis: non potest tamen in esse naturali perfecto resurgere, nisi debitam proportionem habeat ad animam, sicut nec artefactum potest consistere in esse artificiali perfecto, nisi habeat debitam proportionem ad artem; ergo &c.

XII. Hec ratio generalis est tam de electis, quam de reprobis. Quia tamen reprobis infra, g. 88. art. 1. specialiter agitur; ideo modo specialiter quoad electos. De his enim dubitandum non est, quin eorum corpora resurrectura sint integra, & perfecta, non solum habentia eadem membra, cum quibus mortui sunt, sed illa quoque quibus caruerant, vel a nativitate, vel aliquo casu; immo si qua habuerunt superflua, vel deformia, aut deoriam non habentia, ea illis cum tali defectu non restituentur.

Ratio autem est primo. Nam hoc postulat status beate resurrectionis. Secundo. Quia appetitus naturalis, quo anima inclinat in corpus non perfecte fieret satis, nisi universa membra, & quidem perfecta, sui corporis reciperet. Tertio. Quia resurrectio est peculiaris opus Dei, opera autem Dei sunt perfecta. Et tandem. Quia resurrectionis electorum causa exemplaris est resurrectio Christi, qui (Philipp. 3. v. 21.) Resurrexit corpus humilitatis, neque transfiguratum corpus claritatis sue: Christus autem integer absque ullo defectu in corpore surrexit.

XIII. Dices. Quorundam membrorum post resurrectionem non erit amplius usus, ut genitalium, quia tunc neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli in Caelo (Matth. 22. v. 30. Et etiam intelligitur, tum quia non amplius cibis, & potus futurus est usus. Tum quia nec plena decet ea resurgere, quia continent immunditiam, nec vatum, quia nihil vacuum est in natura, & tunc maxime, quando omnia erunt perfecta.

XIV. Respondeo. Quod si hęc instantia valeret, nec deberet esse diversitas sexum post resurrectionem; quia generatio, & membra non fore superflua; servient enim perfectioni speciei humane, & humani corporis integritati, & quamvis proprium actum non sint habitura, adhuc tamen servient ostentationi virtutis agentis, nempe, animæ: Quia instrumentum non solum servit ad exequendam operationem agentis, sed etiam ad ostentandam virtutem ipsius.

Interstis vero resurgere in corpore (inquit S. Thom. ibid. ad 2.) sicut & alia membra: & plena erunt non quidem superflua, sed nobilitas humoribus (loquendo tamen de electis.)

XV. Dices adhuc. Ad hoc corpus resurget, ut promittetur de opere, quod anima per ipsum gessit. Sed membrum amputatum fuit, qui postea poenitentiam egit, & salvatur, non potest in resurrectione remunerari, nec de bono, quia ad hoc cooperatum non est; nec de malo, quia poena membri in malum hominis redundaret: illud, ergo non resurget, & sic non omnia membra resurgent.

XVI. Respondeo. S. Th. art. 1. citato ad 3. Quod, alius, quibus membra non sunt proprie loquendo manus, vel pedes, sed totius hominis: sicut & operatio artis non attribuitur instrumentis, sed artifici. Quamvis ergo membrum, quod ante poenitentiam est mutilatum, non sit cooperatum homini in statu illo, quo gloriam promittitur; tamen iste homo mereatur, ut totus promittatur, qui ex toto quod habet, Deo servit.

XVII. Quoad secundum. Suppono eum S. Thom. citato loco, art. 2. Quod anima se habet ad partes corporis sicut ars ad instrumenta. Ars autem utitur instrumentis quibusdam ad operis intenti executionem, sicut ars militaris utitur gladio ad bellum; & hęc sunt de prima intentione artis. Aliis

autem utitur ad conservationem principalium instrumentorum, sicut ars militaris utitur vagina ad conservationem gladii, & hęc sunt de secunda intentione artis: Et ita in partibus corporis, animam quodammodo ordinantur ad operationes anime exequendas, sicut cor, hepatis, manus, & per quodam modum ad conservationem aliarum partium, sicut solia sunt ad conservandam fructivitas: Ita etiam capilli, & unguis sunt in homine ad custodiam aliarum partium: Unde sunt de secunda perfectione corporis humani, quatenus non de prima. Hoc postulo.

XVIII. Dico cum eodem S. Thom. Capilli, & unguis in homine resurgunt. Probat. Homo resurgit in omni perfectione sue nature: sed capilli, & unguis pertinent ad perfectionem saltem secundam humani corporis, ut dictum est; ergo &c.

XIX. Neque dices. Si capilli, & unguis toties detonsi resurgunt omnes, deformitas potius, quam ornatu in humano corpore apparet. Nam respondet S. Th. art. 2. de Civit. Dei, c. 19. Quod si capilli toties tonsi, unguis detonsi ad loca sua deservit redire, non redirent. Et postquam subdit: Quamvis quod ait Dominus, capilli capitis vestri non peribit, non de longitudine, sed de numero capillorum dictum multo aptius potest intelligi. Unde, & alibi dicitur, Lucae 11. v. 7. Capilli capitis vestri numerati sunt omnibus. Videtur etiam potest in Ezechielo c. 39. Resurgit ergo numerus capillorum, & quantitas unguium omnis illa, que ad hominis ornatum pertinet, non que erit superflua.

XX. Neque eadem est ratio de sudore, urina, alisque fecibus, sicut & de humano semine, que quia ex superfluo generantur, non resurgunt. Nam respondet S. Th. art. 2. laudato ad 1. Quod illa superflua sunt (urina, sudor, & feces) expelluntur a natura, quasi ad nihilum utiliter. Unde non pertinent ad perfectionem humani corporis. Secus autem est de illis superfluitatibus, quasi contra se habent, ut in generatione capillorum, & unguium, quibus indiget ad membrorum conservationem, puta capillis ad caput, unguibus ad digitos, & pedum conservationem. Semina autem (inquit ad 4.) non indigent ad perfectionem individuali, sicut capilli, & unguibus, sed solum ad perfectionem speciei, nempe, ad speciem per generationem propagandam, que necessitas in resurrectione cessabit; & homo non resurgit, cum semine, sicut nec femina cum lacte matris infans servientem.

XXI. Neque dicitur. Quomodo capilli, & unguis perire non possunt ad humanum corpus? Et anima, quia corpus humanum vivit, non informatur? Nam respondet S. Thom. ad 3. Quod capilli, & unguis nutriuntur, & augentur, & sic perire quod aliquam operationem (vite) participant: quod non possit esse, nisi esse habeat aliquo modo ad animam perfectam. Et quia in homine non est, nisi una anima, scilicet anima rationalis, consistit, quod ab anima rationali perfecta sunt; quantumvis non usque ad hoc, quod operantur sensus participant; sicut nec ossa de quibus consistit, quod resurgunt, & sunt de integritate individuali.

XXII. Quoad tertium. Dico cum eodem S. Thom. art. 3. Quod quatuor humores, qui sunt sanguis, atra, & flava bilis, & phlegma restituta erunt resurgentibus. Quia est non sine partes, perfectas pertinent tamen ad constitutionem, & integritatem humani corporis. Reddunt electis in tanta quantitate, quanti requiruntur ad primam constitutionem: reprobis autem, pro ut Deus novit.

Erunt autem in resurgente humores, non ad resurrectionem deperdit, sicut nunc, sed ad integritatem humane nature respiciendam, & ad virtutis naturalis ostensionem, sicut membra servientia generationi in resurrectione erunt ad integritatem humane nature, non ad operationem, ut ex D. Th. ibi ad 2. Nec obstat, quod ad perfectionem aliarum partium non perveniant. Nam ut docet idem S. Th. ad 3. Sicut partes omnes universi a Deo perfectissime consequuntur, non aequaliter, sed unaquaque secundum suam modum: ita etiam humores aliquo modo perfectiuntur ab anima rationali, non tamen eodem modo, sicut partes perfectiores.

XXIII. De sanguine autem specialiter probat S. Thom. art. 3. in arg. Sed contra sic: Resurrectio nostra, est conformis resurrectioni Christi: sed in Christo resurrexit sanguis: aliarum vinum non transubstantiaretur in sanguinem eius in sacramento altaris; ergo & in nobis resurget sanguis, & eadem ratione alii humores.

QUESTIO VI.

De qualitate Resurgentium.

Qualitatem corporum resurgentium intelligimus, etatem, statum, sexum, vitam animalem, & dotes, quibus ornabuntur corpora beatorum. Verum quia de hęc dotibus agimus, Tom. 1. in 1. 2. Q. 2. de Beatitudine, Dub. 9. Ideo ad ea que ibi dicta sunt lectorem amandabimus.

De Etate, & Statu.

An omnes in eadem statura resurgant.

S. I.

An resurgant omnes in etate juvenili?

DE corporibus resurgentium tam beatorum quam damnatorum modo erit.

I. Dico ergo primo. Corpora beatorum resurgunt in illa perfectione, quam natura habet in etate juvenili: Ita S. Th. g. 81. Suppl. art. 1. his verbis: Homo resurgit absque omni defectu humane nature: quia sicut Deus humanam naturam absque defectu instituit: ita sicut defectu reparabit. Deficit autem humana natura dupliciter. Uno modo, quia nondum perfectionem ultimam est consecuta: Alia modo, quia jam ab ultima perfectione recessit. Et primo modo deficit in pueris, secunda modo deficit in senilibus. Et ideo illi virique reducuntur humane nature per resurrectionem ad statum ultimam perfectionis, qui est in juvenili etate, ad quam terminatur motus augmenti, & a qua incipit motus decrementi.

Quibus ut ait ibi ad 2. Non loquitur de etate quantum ad numerum annorum, sed quantum ad statum, qui in corpore humano ex auge relinquitur: Unde Adam dicitur in etate juvenili formatus, propter eam corporis conditionem, quam primo die formationis sua habuit. Resurgit ergo omnes in ea magnitudine, in eo robore, & in ea totius corporis compositione, que convenit etati hominis perfectissime, qualis solet esse circa annum trigimum tertium, trigimum quartum, & trigimum quintum: hoc enim tempus est in juvenili etate medium.

II. Hinc veritati favent Pauli verba ad Ephes. 4. v. 13. Donec accurrant omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in vitam perfectam, in mensuram etatis plenitudinis Christi. Super quod S. Aug. 1. 22. de Civit. Dei, c. 15. ait: Si hoc de resurrectione corporum dictum est, sic accipiamus dictum, ut nec ultra, nec infra juvenilem formam resurgant corpora mortuorum, sed in eam etate, & robore, usque ad quam Christum hinc pervenisse cognovimus. Circa triginta quippe annos definitur esse, etiam specialiter hujus admississimi hominis, juvenitatem: quia cum fuerit factus prioris terminus, inde jam hominem in adultam etate corpora graviora se sentit, etatis. Et ideo non esse dictum in mensuram etatis, vel in mensuram statum, sed in mensuram etatis plenitudinis Christi. Idem dicitur, in Ezechielo, cap. 40. & 91. Qui alii Patres adhaerent, unde hęc assertio certa est. Nunc quoad corpora damnatorum.

III. Dico secundo. Est non exire certum, probabilis tamen videri, etiam corpora damnatorum resurrectura in etate perfecta absque omni vitio, ac defectu naturali. Ita tenet S. Th. g. 86. Suppl. art. 1. ubi relatis quorundam opinionibus resolvit: Et ideo alii rationabiliter dicunt, quod dicitur, qui naturam condidit, in resurrectione naturam corpore integre reparabit. Unde quidquid defuerit, vel superveniat ex corruptione, vel debilitate nature, sive principiorum naturalium in corpore suo, etiam in resurrectione remediabitur, sicut scabies, leprosus, & similia. Defectus autem, qui ex naturalibus principis in humano corpore naturaliter consequuntur, sicut ponderositas, passibilitas, & similia in corporibus damnatorum erunt: quia defectus ad electorum corporibus gloria resurrectionis excludet. Quibus docet, omnes reprobos resurrecturos absque deformitatibus, & defectibus illis, qui consequuntur naturarum ex principis naturalibus in humano genere, ac cæcitas, aut lippitudo; gibbositas, elaudicatio &c. que vero sic consequuntur, ut ponderositas, passibilitas, & similia, que a beatis per gloriam auferuntur, & sunt dotes corporum beatorum, a corporibus damnatorum, ut infra dicetur, non auferuntur.

IV. Ex hoc habet sententia S. Augustinus, qui licet in Beatitude, c. 92. nihil de hoc determinare velit, in Epistola tamen 148. modo 209. ad Confessum, c. 2. de reprobis dicit: Intercepti quidem resurgente integritate membrorum, sed tamen corruptum dicitur dicitur. Neque hoc fit in beneficium reprobis, quibus omnium membrorum integritas ad maiorem, & extensorem eadem panem, sed in beneficium naturæ, ut a Deo est. Quia resurrectio est nature humane reparatio habens Deum auctorem: sicut autem eam Deus integram condidit: integram quoque in esse nature sine respectu ad culpam reparabit, in electis ad æternum premium, in reprobis ad æternum supplicium.

Neque obest, quod in hac sententia mulier corrupta, & ob hoc damnata, resurgat incorrupta, & virgo. Nam nihil absurdum est, quod natura integre reparatur etiam in mulieribus illis reprobis, que corrupte fuerint: Quia integritas corporis materialis nihil magnum est, si deficit integritas mentis, neque illa mulier dicenda erit formaliter, & integre virgo.

V. Ratio autem est. Quia Deus in reparanda natura per resurrectionem non attendit ad merita, vel demerita resurgentium, sed ad naturalem ipsam nature constitutionem: atque illa uniusquaque resurget ea facie, & pulchritudine, quam habuit, vel habiturus fuisset in etate juvenili, sublato omni defectu, vel errore naturali. Facies tamen eorum licet pulchre, ac sine ullo defectu naturali, tristissime tamen, ac deformes apparebunt eas conscientibus: quia reprobi vi tormentorum æti merentes, squalidi in gællibus, & moribus erunt, quales solent esse vehementer dolentium, amare plorantium, ac proflus desperatorum in tormentis positurum.

VI. Dico cum S. Th. g. 81. Suppl. art. 2. Quod non resurgant in eadem quantitate, seu statura: sed quilibet resurget in illa quantitate, & statura, in qua fuisset in termino augmenti, si natura non errasset, vel defecisset: Quod autem supra est, vel deficit in homine, reserabit, vel suppletur divina potentia, adeoque sequitur, Gigantes non resurgunt corpora immoderate magnitudinis, Gigantes non resurgunt corpora immoderate statura, neque nanos immoderate parvilitatis: sed staturam viri seculi monstruose convenientem: quia illi viri nature superabundantiam ad tantam magnitudinem pervenerunt: illi vero ex natura defectu quantitate insufficientem non attigerunt. Idem dico de Pygmeis (si tamen verum est, aliquid gentem dari, in qua homines Pygmei sint, de quo dubitat S. Augustinus, l. 16. de Civit. Dei, c. 8.) Quamvis enim Pygmeus in sua gente non sit monstruosus, ut nec claudus inter claudos, gibbosus inter gibbosos, comparate tamen ad genus humanum est simpliciter monstruosus, quia illi etatem juvenilem affecit, si nature humane conditio spectetur, convenit major statura.

VII. Quare autem non omnes in eadem, & æquali statura resurgant, rationem dat S. Th. art. 2. citat: Quia in reparanda per resurrectionem humana natura, non solum attenditur perfectio speciei, sed perfectio individuali; etiam utem species humane nature habeat determinatam aliquam quantitatem, quam nec excedit, nec ab ea deficit absque errore: Cum tamen illa quantitas gradus latitudinis habeat, unumquodque nature humane individuum ex sua individuali conditione intra terminos illius latitudinis aliquem gradum quantitatis assequitur, que competit nature individuali, & ad quam perducitur in termino augmenti, si tamen ex errore aliquid præstat debite quantitatis non fuerit additum, vel subtrahatum. Hęc autem quantitas cuique individuali debita sumitur ex proportionem caloris, & humiditatis radicalis, que non in omnibus est eadem.

Unde S. Aug. l. 22. de Civit. Dei, c. 15. Reflat ergo (inquit) ut suam recipiat quisque mensuram, quam, vel habuit in juvenute, etiam si senex est mortuus, vel fuerit habiturus, si ante est defunctus. Neque approbat opinionem eorum volentium, omnes resurrecturos in mensuram quantitatis corporis Christi, subiungit enim: Et ideo non esse dictum (Ephes. 4. v. 13.) in mensuram corporis, vel in mensuram statum, sed in mensuram etatis plenitudinis Christi.

Vult ergo S. Aug. unumquemque resurrecturum in ea quantitate statura, quam habuit in etate juvenili: vel habiturus esset, si ad eam pervenisset, at his qui in senectute sunt, suppletur id quod senio deficit, & his qui in pueritia, vel infantia defuit, item divina potentia suppletur. Ita de illis loquitur citato lib. de Civit. Dei, c. 14. Quid ergo de infirmis illis sumus, nisi quia non in ea resurrexerunt, sicut corporum exigentia, que moritur, sed quod eis tardius accesserunt erat, tempore hoc sunt illo Dei opere miro atque celeriter recuperari? In sententia quippe Domini, ubi ait, ex illis capitis vestri non peribit, aliquid est, non desaturum esse, quod fuit, non autem negatum est assuetum esse quod defuit. Defuit autem infanti mortui perfecta quantitas sui corporis: perfecta quippe infanti deest usque perfectio magnitudinis corporalis, quæcum accesserit, jam statura longior esse non potest. Et. Et concludit, in resurrectione nil desaturum quantitatis quam habuit, vel habiturus fuisset, & ad quam in senectute disponebatur, ut haberet, si ad etatem juvenilem pervenisset.

DUBIUM II.

An quisque resurget in suo sexu, & in vita animalis?

S. I.

Resolvitur Prima Pars.

I. Nonnulli (inquit S. August. lib. 22. de Civit. Dei cap. 17.) Propter hoc quod dictum est (Ephes. 4. v. 13.) Donec occurrant omnes in vitam perfectam, in mensuram etatis plenitudinis Christi, & conformes integritati filii Dei, nec in sexu feminas resurrecturas feminas erudat, sed viri omnes, ajunt, quoniam Deus solum virum fecit ex limo, feminam ex viro.

In hoc errore fuerunt Armeni volentes, omnes resurrecturos in sexu virili, nullumque post resurrectionem futurum femineum sexum, moti, nedum rationibus ex S. Augustino talis: sed etiam Primus. Quia in resurrectione cessabit imperfectio, unde supra diximus, nullam futuram ætatem, aut staturam puerilem: sexus autem femineus imperfectus est. Secundo. Id videtur necessarium, non sexuum, diversitas oculis obiecta, statum illum pudore dehonoretur. Tertio. Quia Athanasius, in l. de Virginit. In regno, inquit celorum non est mas, & femina, sed omnes femine quæcumque placentur Deo, viroque ordinem accipiunt. His tamen non obstantibus.

II. Dico. Non omnes in sexu virili resurrecturos, sed unumquemque in suo sexu. Et hoc ad fidem pertinet. Ita S. Augustinus citatus: Sed mihi (inquit) melius sapere videtur, qui utrumque sexum resurrectorum esse non dubitant. Cui subscribit S. Thomas hac g. 81. art. 3. his verbis: Sicut considerata natura individuali debetur diversitas quantitas diversis hominibus: ita considerata natura individuali debetur diversus sexus diversis.

sa hominibus: Et hoc etiam dicitur competit perfectioni...

III. Deinde probat S. Aug. citato loco sic. Ista Jhesu inter-

IV. Discursus ergo S. Aug. est talis. Si Christus existimasset,

V. Secundo prob. Deus in resurrectione restituit, quod in

VI. Neque dicas, mulierem non fuisse a Deo immediate for-

VII. Ad id quod ex Apostolo dicitur: donec recurramus etc.

VIII. Nunc ad fundamenta Armenorum. Ad primum dico,

IX. Neque dicas. Sexus femineus in futuro seculo erit su-

Et quomodo (inquit) sit differentia sexuum? dicitur tamen...

XI. Si dixeris, hoc non debet damnari. Respondeo, nec

XII. Ad tertium dico, quod Athanasius significat solum,

S. II.

Resolvitur Secunda Pars.

XIII. Deo. Nemo resurget in vita animali. Ita S. Th. di-

XIV. Probat etiam S. Th. in arg. sed contra hoc discursus:

XV. Quod sic explicat in Corp. ori. Necessitas resurrectionis

XVI. Sed dices: Resurrectio nostra erit conformis resurrecti-

XVII. Respondeo S. Th. dicto art. 4. ad 1. Quod illa com-

XVIII. Dices secundo, Adam ante peccatum vitam habuit

XIX. Respondeo S. Th. dicto art. 2. ad 2. Contra Gen. Quod

caris; & ejus immortalitas sic conservari poterat, non quod...

XX. Dices tertio. Post resurrectionem omnes electi beati-

XXI. Respondeo cum S. Thom. hoc art. 4. ad 3. neg. conf.

XXII. Quare autem addit procedit ex falso supposito, quod

XXIII. Quare concludit S. Doct. Per hoc autem excluditur

S. III.

An post Resurrectionem futuri sint alius sensuum?

XIV. Negatis post resurrectionem aditus nutritivæ, &

XV. Nihilominus dico cum eodem S. Th. quod in Beatis

XVI. Futurum in Beatis post resurrectionem visum cor-

XVII. Altera corporis gloriosi dos erit subtilitas, de quo lo-

XVIII. Altera corporis gloriosi dos erit subtilitas, de quo lo-

XIX. Altera corporis gloriosi dos erit subtilitas, de quo lo-

XX. Altera corporis gloriosi dos erit subtilitas, de quo lo-

ris, multo magis gloriosi gratissimum spirabunt odorem, spi-

De tactu minor resurrectionem erunt palpabilia, ut in corpore

De gustu major est dubitatio, ut enim ex S. Thom. supra

XXVII. Corpora etiam damnatorum habebunt operationes

DUBIUM III.

De qualitatibus Corporum post Resurrectionem.

S. I.

De qualitatibus Corporum Beatorum.

I. Quia, ut initio hujus questionis præmonuimus de cor-

II. Quatuor ergo qualitatibus seu Dotibus, beatorum cor-

III. Quatuor ergo qualitatibus seu Dotibus, beatorum cor-

IV. Quatuor ergo qualitatibus seu Dotibus, beatorum cor-

V. Quatuor ergo qualitatibus seu Dotibus, beatorum cor-

VI. Quatuor ergo qualitatibus seu Dotibus, beatorum cor-

quam amittet, neque fiet modo rarius, modo spissius, neque ipsa quantitas effectus minor se ipsa per variationem suam...

IV. Tertia corporis gloriosi dos est Agilitas, quae sic poterit ab aliqua moveri, ut feratur sine difficultate quocumque...

V. Quarta dos corporis gloriosi est Claritas, seu luciditas, qua undequaque lucem, ac splendorem emittet. An vero haec claritas futura sit solum secundum superficiem, an vero etiam secundum profunditatem...

S. II.

An Corpora Damnantorum futura sint incorruptibilia.

VI. Corpora etiam Damnantorum resurrectura integra integritate naturae, & absque omni defectu, si quem dum in hac mortali vita degenerant, habebunt; ostensum est supra, dicit I. S. 1. quo Lectorem remitto. Modo examinandum est, an corpora Damnantorum resurgent incorruptibilia, & impassibilia. Unde

VII. Dico primo. Corpora damnantorum resurgent incorruptibilia. Est de fide. Nam, Matth. 25. v. 46. sicut Beati cum suis corporibus ibunt in vitam aeternam, sic reprobi cum suis corporibus mientur in ignem aeternum. Adverte tamen S. Th. q. 86. Suppl. art. 2. quod dupliciter potest ab aliquo moveri motus corruptionis, & alterationis. Uno modo, quia deest principium motus, & corruptionis. Alio modo, per hoc quod tale principium impeditur. Principium autem totius alterationis, & corruptionis est motus Caeli; unde eo cessante nullum erit agens, quod possit corpus transmutare a sua naturali proprietate, ac proinde alterare, & corrumpere, sicut & generare.

VIII. Quia autem post resurrectionem cessavit motus Caeli nullum erit agens, quod possit corpus aliquod a sua naturali proprietate transmutare, alterare, & corrumpere, quia corruptio est terminus alterationis. Ex in hoc sensu (inquit S. Th.) Corpora damnantorum corrupti non poterunt: Et hoc deest divina iustitia, ut peccato viventes perpetuo puniantur, quod divina iustitia requirit. Sicut & nunc corruptibilia corporum deorsus divina providentia, per quam ex aliquibus corruptis alia generantur.

IX. Ex his inferitur, quod ratio allata partim est naturalis, partim supernaturalis: naturalis quidem, quia licet cessatio motus Caeli non fit naturalis, cessante tamen illo motu naturali, confectione corruptiones, & generationes cessabunt. Sed erit etiam alia causa supernaturalis, nempe, perfecta animae informatio, per quam anima corpori dabit esse incorruptibile: ac enim docet S. Th. in 4. Contra Gen. c. 89. Corpus humanum post resurrectionem non erit transmutabile de forma in formam, neque in bonis, neque in malis, quia in utrisque totaliter perficitur ab anima quantum ad esse naturae: ita ut non sit

possibile, hanc formam a tali corpore removeri, nec aliam introduci: divina virtute totaliter corpus anima subjicietur: Unde & potentia, quae est in prima materia ad animam firmam, in corpore humano remanet quodammodo ligata per virtutem animae, ut possit in actum alterius firmari.

X. Hinc fit quæstio: An post resurrectionem humana corpora futura sint incorruptibilia naturaliter, an ex virtute divina supra naturam operante? — Dicendum est, fore incorruptibilia potius per virtutem divinam, quam per naturam. Nam quod prima materia natura sua transmutabilis ligata maneat ad unam formam, divine virtutis opus est. Et dato etiam, quod cessante motu Caeli cessare debeat corruptio: quod tamen motus Caeli natura sua perpetuo cesset, nature opus non est; sed divine virtutis, & insuper, qui cum cessante motu Caeli, omnia mixta deberent corrumpi, si aliqua corpora mixta conserventur, divine virtutis erit, non naturae. Ita se explicat S. Th. Opus. 10. a. 25. & Opus. 11. a. 19. ubi ad dubium, an post diem Judicii corpora Sanctorum erunt incorruptibilia tribus modis, scilicet per divinam iustitiam, per gloriam, & per naturam, respondet, de duobus primis non esse dubium; Tertium autem posse habere calumniam: Si intelligatur, quod ad incorruptionem humani corporis sola natura sufficiat, quæstio corruptio humani corporis ex natura cessaret, sicut ab agere. Non enim ad hoc se extendit virtus alicujus naturae create, ut totum corruptibilia incorruptionem posse conferat. Dicitur est etiam supra, quod secundum ordinem nature corpus humana, & omnia corpora mixta cessante motu Caeli dissolventur, corruptentur, & in nihil rediguntur: ergo humanorum corporum post resurrectionem non erit ex virtute naturae, sed ex virtute divina, per quam corpus humana conservabuntur in esse. Sed verum est, quod naturalis causa corruptionis, quae est motus Caeli, subtrahatur erit. Motus enim Caeli sicut est causa generationis, & conservationis mixtorum corporum: ita etiam est causa corruptionis eorum. Supponitur ergo conservatio humanorum corporum per virtutem divinam, non autem aliqua causa agens ad corruptionem. Et secundum hoc aliquo modo posse sustineri, quod illa corruptio esset per naturam, quia scilicet causa naturalis corruptionis subtrahatur erit, eo modo loquendi, quo dici potest, quod submersio navis est per gubernatorem, quia per eum abscissam navis periclitatur. Ita S. Th. & in hoc sensu exponendum est quod dicit hoc a. 2. ad 2. quod incorruptibilia illa erit per naturam. Quod intelligendum est, tum de incorruptibilitate corporum damnantorum, tum Beatorum. Cum haec tamen differentia, quod in Beatis erit dos derivata ex beatitudine, ac felicitate animae: In damnantis vero erit poena, & effectus divinae iustitiae, ut ultio malorum sit perpetua.

XI. Sed dices primo. Omne compositum ex contrariis est corruptibile: sed corpora damnantorum erunt composita ex contrariis, ergo erunt corruptibilia. Respondo. Th. hoc art. 2. ad 1. Quod contraria, ex quibus corpus componitur, sunt secunda principia ad corruptionem agens, primum enim agens est motus Caeli. Unde motus Caeli remotus, contraria, ex quibus corpus componitur, non subsistant ad corruptionem faciendam, etiam secundum naturam. Præterquam quod ut ex eodem S. Th. 4. Contra Gen. dicitur est, Anima in corpus dominatur dans illi esse perpetuum.

XII. Dices secundo. Mors est miserium summa; quia vita est omnium bonorum naturalium fundamentum: sed damnantis sunt in summa miseria; ergo mors non est illis subtrahenda.

XIII. Respondetur cum eodem Sancto Thoma ad 3. Quod quavis mors sit simpliciter maxima poenarum, secundum quod tamen nihil prohibet mortem esse in poenarum augmentum, & per consequens ablationem mortis in poenarum augmentum. Quando scilicet mors negatur, ne poena accipiant finem. Et sic mors denegatur damnantis. Unde, Apoc. 9. v. 6. dicitur: Et in diebus illis quorundam hominum mortem, & non invitant eam: Et desiderabunt mortem, & fugiet mors ab eis. Quamquam est mors non possit, sumpta morte pro fine, sumpta tamen pro sensu doloris quo morientes torquentur, in perpetua morte, essa dicuntur, unde, Psalm. 48. v. 15. dicitur: Mors depauperat eos. Ita ex S. Th. ad 3. citato.

S. III.

An Corpora Damnantorum futura sint impassibilia.

XIV. Dico secundo. Corpora damnantorum erunt impassibilia passione naturae; erunt tamen passibilia passione animae. Ita S. Thomas, q. 86. Suppl. art. 3. ubi distinguit duplicem modum patendi: Unum recipiendo, alium formam secundum esse naturale materiale, sicut calor ab igne recipitur in aere, vel in alio corpore mixto ipsum alterando naturali alteratione, & hinc vocat passionem naturae. Alterum recipiendo aliquam formam quæ spiritus est, & per modum intentionis cuiusdam, ad modum quo similitudo albedinis recipitur in pupilla causando in ea sensationem. Et hanc vocat passionem animae. His notatis.

XV. Prob. prima pars. Si damnantorum corpora essent passibilia passione naturali recipiendo formas secundum esse naturale, essent alterabilia, & consequenter corruptibilia: nam receptio caloris, aut frigoris secundum esse naturale alterationem causat, & corruptionem motus, & consequenter generationem alterius; sed, ut dictum est, §. precedente, corpora etiam damnantorum inalterabilia sunt alteratione naturae, & proinde incorruptibilia; tum ex cessatione motus Caeli, qui omnis alterationis, & corruptionis primum principium est. Tum ex perfecta animae informatione, & dominio ipsam corpus quasi ipsum ligando ad esse quod habet; ergo ipsum reddet impassibile passione naturae.

XVI. Secundo probatur. Supplicium illud non ad combustionem, & corruptionem institutum est, sed ad afflictionem: ac potest ignis virtute divina absque ulla materiali accidentis impressione per sensus homines torquere, sicut torquet spiritum, quamvis eos non comburat, nec aliquam naturalem impressionem in eis causet.

XVII. Secunda vero pars explicatur. Ignis ille ingerit per sensoria organa tactus species sensibiles caloris usque ad venas, nervos, medullas, & ipsa viscera, ut inde fiat vehementior doloris sensus, non tamen secundum equalitatem constantem, & furorem, sed quantum cumque sensibilia sensibilia, recipiendo nempe per modum afflicti, & lesivi. Unde S. Thom. Opus. 21. art. 2. Quod autem (inquit) speciem ignis per modum afflicti in se recipiant, hoc negari non potest, nisi ab eo, qui negat huiusmodi corpora ignem inferni sentire: necesse est enim, speciem sensibilibus fieri in sensu, ad hoc, quod sequatur afflicti.

XVIII. Præterire non possum S. Augustinum, qui, lib. 21. de Civit. Dei cap. 3, contra quosdam, qui capere non poterant quomodo damnantorum corpora torquenda sint ab igne, & dolore afflicti, nec mori possint, post multa ita discursiva: Attendite autem isti contradictores, nullam esse nunc carnem, quæ dolere non possit, moremque non possit, & non ardeat. Et tamen aliquid tale, quod corpore majus sit. Iste quisque animus, cuius presentia corpus vivit, & regitur, & dolorem pati potest, & mori non potest. . . . Hoc igitur erit tunc etiam in corporibus damnantorum, quod nunc esse videmus in animis omnium. Si autem consideremus diligentius, dolor qui dicitur corporis, magis ad animam pertinet. Anima enim est dolere, non corpus; etiam quando est dolendi causa existit a corpore, cum in eo loco erit, ubi leditur corpus. Sicut ergo dicimus corpora sentientia, & corpora vivencia, cum ab anima sit corpori sensus, & vita: ita & corpora dicimus dolentia, cum dolor corpore in eo loco erit, ubi anima contingit, ut dolat. Dolere & sola, quamvis sit in corpore, cum aliqua causa etiam invisibili existit ipsa, corpore incolumi. Dolere etiam non in corpore constituitur: Nam utique dolere dicitur illi, quando dicitur, quod crucior in hac flamma. Corpus autem nec examinare dolere, nec animatum sine anima dolere potest.

XIX. Ex hoc S. Augustini doctrinam apparet, quomodo corpus aliquid possit esse passibile, & capax doloris, quamvis mori non possit, & hoc ideo, quia proprio loquendo anima est, quæ dolo in corpore, non corpus. Ex hoc infero, quod ut aliquid lesivum exciet dolorem non requiritur, ut producat qualitatem destructivam vite in corpore, sed ut talem sensationem in sensu exciet, quæ dolorem in anima pariat. Ad hoc autem facit ut lesivum contrarium vehementem speciem sui imprimat in sensu. Et hoc intendit etiam S. Th. 4. Contra Gen. c. 89. dum ait: Sed quia damnantorum corpora quantum ad aliquas conditiones non erunt naturaliter subiecta, affligentur secundum sensum a contrarietate sensibilibus; affligentur etiam ab igne corpore, in quantum qualitas ignis propter sui excellentiam contrarietate aequalitatis complexionis, & harmonia, quæ est sensui connaturalis; licet eam solvere non possit. Non tamen talis afflicti animam a corpore poterit separare: Cum corpus semper sub eodem forma necesse sit remanere.

XX. Sed quia aliqui non improbabiler contendunt, quod corpora damnantorum patientur ab igne per veram, & naturalem alterationem calefactionem, ac nihilominus non corrumpentur divina virtute scientie, ut ad eam corruptio non sequatur: Propterea eorum fundamenta subijcere placet.

XXI. Dicitur ergo primo. Fundamentum, cui S. Th. innititur, quod nimirum cessante motu Caeli cessabit in his inferioribus omnis naturalis alteratio, videtur parum firmum. Primo quia alias sequeretur, quod cessante motu Caeli lapis in ære positus non descenderet deorsum, sed quamvis gravis semper maneret suspensus: Item quod supra quamvis facile combustibilis, aut pulvis sulphureus applicatus igni, non comburetur, quod unus est ex articulis a Parisiensi Academia damnatis, nimirum: Dico quod motus Caeli cessante ignis non incendat, stuporem sibi applicatam, error est.

Secundo. Quia tempore Iosue non solum steterunt Sol, & Luna, sed etiam omnes Stellæ, ut communiter tenent Interpretes: Tunc autem motus omnes sibilones non cessarent: immo occasione preli fuerunt tunc motus surgentium, & insensantium, tum occiduum, tum occidentium.

Tertio. Quia si daretur vacuum inter Cælum, & Terram, & in medio poneretur lapis, ille propria gravitate ad centrum descenderet: tunc autem Cælum non influeret in illum.

Quarto. Motus Caeli non influit in sublimaria, nec immediate immolatione suffocati, nec virtutis nec enim in hisce sublimariis aliquid imprimat.

Quinto. Juxta S. Th. post diem Judicii ignis produceret in corporibus damnatis species intentionales caloris; ergo etiam produceret poterit qualitem caloris naturaliter, cum utrumque pendat a motu Caeli.

Sexto. Quia factum nunc aliquorum damnantorum corpora, quæ sunt in inferno, poterunt ab igne incendi, cum modo non desit motus Cælum.

Septimo. Quia Patres sentiunt, non obstante cessatione motus Caeli corpora damnantorum fore combustibilia, quod ipsa Scriptura confirmat, Matth. 13. v. 3. Joan. 15. v. 6. & alibi. XXII. Respondeo tamen, hæc opinio S. Th. suam probabiliter non auctor, quam docet non solum hic, sed & Opus. 11. art. 10. q. 3. de Preteritis, art. 8. ubi dicit quod Deus ita videtur indidit corporalia, ut inferiora dependant a superioribus, & superiora a spiritualibus: Unde cessante alioque substantia separata, & sparsa, quod esset alioque corporis elementis, & ita cessante, partes quæ essent alioque corporis elementis, ea nimirum quæ agit per motum, & ad transmutationem materiae.

XXIII. Hinc ad primum, nego sequelam. Nam motus lapidis deorsum est quasi proprietas sequens naturam lapidis, unde si cessante motu Caeli conservaretur natura lapidis, conservaretur in ipso talis motus: sicut Opus. 11. art. 10. citato dicit, quod cessante motu Caeli, & conservata natura aeris, secundum quam est facile divisibilis ratione humiditatis, & subtilitatis, instrumentum etiam vocis laudis esse posset.

Id vero quod additur de stupa, aut pulvere sulphureo non est ad rem, primo. Quia cum in perpetuum cessavit motus Caeli, nec stupa, nec pulvis sulphureus amplius erit. Secundo. Dato quod per miraculum cessaret motus Caeli, stupa, & pulvis adhuc essent corruptibiles, & combustibiles; ideoque ignis ea comburere poterit, ita neque ea actione nature alterare. Quare hæc instantia nimis probat. Sanctus Thomas autem ex duplici capite, ut diximus, probat, ignem, aut quodlibet aliud agens non posse agere in corpora damnantorum actione nature, ac alterando ad corruptionem. Unde, quia deest motus Caeli, quod est primum alterationis principium. Alterum quia divina virtute non potest ab eis anima separari.

XXIV. Ad secundum dico. Quod Deus eadem virtute, qua fecit solem, & alios Calestes orbis flare, fecit etiam, ut eo brevi tempore generationum, & aliarum actionum naturalium Ordo servaretur.

XXV. Ad tertium dico. Quod dato vacuo in spatio inter Cælum, & terram, lapis in medio positus adhuc moveretur deorsum, quia ut dictum est motus ille est proprietas nature lapidis.

XXVI. Ad quartum dico. Cælus influit in hæc inferiora immediate immolatione virtutis. Dicere autem, quod motus Caeli in hisce sublimariis nihil imprimat, novum est, & contra quotidianam experientiam. De hoc videri potest S. Thom. 1. p. q. 135. art. 3.

XXVII. Ad quintum, nego conf. Actio enim, quæ non est alterativa, & transmutativa materiae, sed mere intentionalis, & diffusiva lucis, & similitudinis non dependet a motu Caeli. Ita S. Th. quæst. 3. de Preteritis, art. 8. ubi in his corporibus inferioribus duplicem distinguit actionem, unam secundum proprietatem corporis, ut motum movet, & agat. Aliam, quæ quodammodo assimilatur, & participat de superioribus substantiis: Et hæc est actio corporis, quæ non est ad transmutationem materiae, sed ad quandam diffusionem similitudinis forma in medio secundum similitudinem spiritus intentionis, quæ recipitur de re in sensu, vel intellectu. Et hoc modo Sol illuminat aërem, & color speciem suam multiplicat in medio. Uterque autem modus actio in his inferioribus causatur ex corporibus Calestibus. Nam, & ignis suo calore transmutat materiam ex virtute corporis Calestis, & corpora visibilia multiplicat suas species in medio virtute luminis, cuius foris est in Calestibus corpore. Unde si actio utraque corporis Calestis cessaret, nulla actio in his inferioribus remaneret. Sed cessante motu Caeli, cessabit primo actio, non secunda. Et ideo cessante motu Caeli, cessabit actio in his inferioribus illuminatio, & communicatio mentis a sensibilibus; non autem erit actio, per quam transmutatur materia, quam sequitur generatio, & corruptio. Ita S. Th. unde concedit, quod in mundi consummatione Sol, & Luna illuminabunt corpora inferiora; & Sancti videbunt visu corporeo res hujus mundi: Nam iste non sunt actiones, quibus materia transmutatur; sed quibus species per modum intentionis spiritualis multiplicatur.

XXVIII. Ad sextum. Dato, aliqua corpora modo in inferno cruciari, quod incertum est, dico, illa corpora facta esse incorruptibilia, unde licet maneat passibilia, erunt tamen passibilia sola passione intentionali, non naturali. Nam licet motus Caeli adhuc duret, non potest influeri in illa actione nature ea dissolvendo, quia indissolubilia divina iustitia facta sunt. Alias si poneremus, ignem Inferni per realem actionem agere illa calefaciendo, & accendendo, non possit sine ingenti miraculo illa non corrumpere, & in cineres redigere, quod absque gravi causa admitti non debet.

XXIX. Ad septimum respondeo. Quod licet Scriptura, & Patres dicant, reprobos in ignem mittendos, & igne cruciandos, & comburendos actione naturali, cum indifferenter loquantur de corporibus, ac de spiritibus damnantorum, & Demonibus, in quos certe ignis actione naturali agere nequit. Hæc probabiliter dicta sunt. Quid futurum revera sit, Deus novit. Solum rogandum est, ne id per experientiam nosse, pro misericordii sua clementia nobis non permittat.